

Извештај о раду Завода за културу војвођанских Мађара у 2022. години

Завод за културу војвођанских Мађара (у даљем тексту: Завод) са седиштем у Сенти, чији су оснивачи Национални савет мађарске националне мањине и Аутономна покрајина Војводина, је током 2022. године обављао своје послове континуирано, разноврсно и у складу са функцијом основне делатности Завода.

У Заводу је током 2022. године урађено следеће:

- обogaћене су збирке књига, слика, филмова и архивског материјала, дигитални садржаји су повећани не само дигиталном обрадом материјала из јавних збирки, него су настали и нови садржаји у оквиру пројекта ризнице вредности у вези са заштитом духовне културне баштине, а повећан је и обрађени део базе података изворне музике и фолклора;
- настављена је стручна помоћ групама љубитеља уметности као стална делатност;
- пружање методолошке помоћи институцијама и организацијама које се баве мађарским интересима на пословима јавних збирки; сарађујемо и по потреби пружамо стручну помоћ у области дигиталног чувања и обраде података;
- настављено је постављање дигиталне базе података војвођанских Мађара (VAMADIA) као и развијање њене јавне платформе, изградњом система којем се могу придружити и друге војвођанске организације које се баве мађарским интересима за послове јавних збирки;
- започет је развој отворене платформе за отпремање фотографија
- настављено је додавање фајлова у Аудио збирку – првенствено смо проширивали етнографске аудио збирке, збирке фолклоризма које обухватају аудио материјал покрета народне уметности.
- настављено је постављање фајлова у Збирку часописа
- настављен је развој и попуњавање Галерије портрета Делвидеки
- развој претраживача vamaDia.rs настављен је до јула 2022. године
- у оквиру издавачке делатности, пружање помоћи ауторима и истраживачима који се баве завичајном историјом, обезбеђивање стручних лектора и припреме за штампу, тражење нових збирки које бисмо могли дигитално сачувати;
- уз помоћ система библиотекара приправника било је могуће повећати обрадни капацитет библиотеке;
- започето је сређивање базе података ризнице народних плесова;
- успели смо да унапредимо завод у погледу организације рада и администрације
- стручна сарадња са Културним савезом војвођанских Мађара
- стручна сарадња са Домом традиције
- стручна сарадња са Музиколошким институтом

- струčna saradnja sa Okruglim stolom za javnu kulturu Karpatског басена и са Националним заводом за културу
- настављен је рад са Мрежом Дома традиције - Војводина, која представља изузетно висок професионални стандард. Широм Војводине креирани су одлични комплексни програми које су креирали локални стручњаци и који одговарају локалним потребама и могу помоћи у образовању младих; захтевно, разиграно преношење знања деци заснованог на народној традицији;
- настављена је организована обука народне изворне музике;

САДРЖАЈ

ОБОГАЋИВАЊЕ, ИЗДАВАЊЕ И ПРОМОВИСАЊЕ ЗБИРКИ КЊИГА, СЛИКА, ФИЛМСКОГ, ЗВУЧНОГ И АРХИВСКОГ МАТЕРИЈАЛА ВОЈВОЂАНСКИХ МАЂАРА	3
ПРОГРАМ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ	3
ОБРАДА, ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ИЗГРАДЊА АРХИВА НАСЛЕЂА НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ	5
УСЛУГЕ ДИГИТАЛНОГ САДРЖАЈА	7
ВЕЗЕ СА МАТИЦОМ, КАРПАТСКИМ БАСЕНОМ И ЕВРОПОМ	8
ПРОМОВИСАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНИХ И НОВИХ ОБЛИКА УЧЕШЋА ЗАЈЕДНИЦЕ, РАЗВОЈ ЉУДСКОГ И ДРУШТВЕНОГ РЕСУРСА (КАПИТАЛА)	11
ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ	14
НАУКА	15
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	16
ДРУГА ПОБОЉШАЊА: НОВИ ВЕБ САЈТ ЗЗКВМ	16
ОБУКЕ, СЕМИНАРИ, СТРУЧНИ СКУПОВИ, ПРЕГЛЕД	17
УМРЕЖАВАЊЕ КАО СРЕДСТВО ИЗГРАДЊЕ И ОЧУВАЊА ЗАЈЕДНИЦЕ. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ У КРУГУ ЗАЈЕДНИЦА КОЈЕ СЕ БАВЕ НАРОДНОМ ТРАДИЦИЈОМ	19

ОБОГАЋИВАЊЕ, ИЗДАВАЊЕ И ПРОМОВИСАЊЕ ЗБИРКИ КЊИГА, СЛИКА, ФИЛМСКОГ, ЗВУЧНОГ И АРХИВСКОГ МАТЕРИЈАЛА ВОЈВОЂАНСКИХ МАЂАРА

У раду библиотеке приликом обраде података су, као и 2021. године, учествовала два приправника, који су својим радом помогли у каталогизацији необрађеног библиотечког фонда. Такође смо започели каталогизацију дела збирке која се налази у екстерном магацину обрадом збирке Сабо-Гуљаш. Каталог наше библиотеке се у 2022. години повећао за 4.628 ставки.

Израда и уређивање плана проширења залиха је у току. Овај списак књига, који је у припреми, садржи жељена дела, публикације које по својој природи треба да припадају фонду библиотеке Завода, а тренутно недостају у библиотеци.

Пирошка Ш. Чаки и Каталин Каич су такође поклонили књиге и часописе библиотеци. Донација Пирошке Ш. Чаки садржи око 1.600 различитих докумената, а наставница Каталин Каич је поклонила неколико картонских кутија публикација. Обе донације се налазе у екстерном магацину Завода, у згради бивше касарне у Сенти.

Користећи услуге Друштва „Нинамедија“ из Новог Сада, свакодневно документујемо вести које се појављују у штампи на српском језику и у медијима уопште о Мађарима у Војводини. Од почетка 2022. године је на сајту Завода (vmmi.org) у оквиру Посматрача медија војвођанских мађарских и српских медија из целе земље – уз одговарајућу потврду постављено 1.642 чланка на српском језику и 107 видео снимака. Током 2022. године обрадили смо 130 чланака у *Sajtótükör*-у (Огледало штампе), које прикупља медијске извештаје у вези са радом Завода.

ПРОГРАМ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ

Неки од главних задатака Завода су дигитализација и архивирање. У 2022. години настављено је са метадатирањем грађе која је већ архивирана у Заводу, као и са реорганизацијом евиденције података у архиви, развојем каталошког система у области дигиталне библиотеке, медијатеке, фото, аудио и видео архива, као и њихова интеграција у постојеће системе.

Током 2022. године дигитализовали смо укупно 177.615 страница докумената (текст, слике, постери) у TIF, PDF, JPG и Word форматима. У основи:

- 7 Nap hetilap.** 1947–49; 1952–55; 1958–77 године (27 342 стране)
Reggeli Újság. 1933–1944 године (22 420 страна)
Ifjúság Szava. 1945; 1949–50 године (594 стране)
Ifjúság. 1954–1966 године (6899 страна)
Képes Ifjúság. 1981–2014 године (34 298 страна)
Napló – Szabadelvű hetilap. 1990–97 године (10 768 страна)
Dolgozók hetilap. 1949–1990 године (42 008 страна)
Jó Pajtás. 1958–1962 године (1531 страна)
Vajdaság napilap. 1923–24 године (1190 страна)
Méhészet havilap. 1943–44 године (306 страна)
Vajdasági Méhészet. 1926–1934 године (1868 страна)
Jugoszáviai Méhészet. 1937–38 године (480 страна)
Méhészetünk. 1954–56 године (662 стране)
Magyar Szó könyvnaptaarak. 1953; 1959-60; 1963-64; 1968; 1970-71; 1973; 1975-79; 1987-1990, 2002, 2005, 2006, 2008 године (6032 стране)
Kiss Lajos szlavóniai népdalgyűjtése (рукопис) (1207 страна)
Прикупљене фотографије и плакати глумца аматера из Темерина, 1903-2021
године (484 ком)
Више скенираних књига и докумената (19 526 страна):

Csorba Béla: S nem törődtek velem, a holnap mit örül. Budapest, 1999; Bence Erika: Arachné szönyege. Újvidék, 2012; Herczeg Ferenc: Mesék, Élerajz. Budapest, 1933; Herczeg Ferenc: Mesék gyermekek számára. Budapest, 1922; Virág Gábor: Falusi bíraskodás gyakorlata Hegyesen a XIX. század elején. Szabadka, 2015; Bata János: Megkopott táj. Horgos, 2018; Bata János: És vannak még szavak. Horgos, 1994; Berthold Brecht: Carrarné puskái. Szabadka, 1947; Balázs Attila: A meztelen folyó. Budapest, 2003; Balázs Attila: Én már nem utazom Argentínába. Budapest, 1995; Balázs Attila: Ki tanyája ez a világ. Budapest, 2000; Balázs Attila: Király album. Budapest, 1998; Fenyvesi Ottó: Minimum Rock&Roll. Szeged, 2015; Fenyvesi Ottó: Paloznak overdrive. Budapest, 2021; Kossa János: A mi nyelvünk. Újvidék, 1978; Kossa János: Így írunk mi. Újvidék, 1962; Kossa János: Így írunk mi II. Újvidék, 1965; Kossa János: Kettős idegenségben. Budapest, 2003; Kossa János: Nyelvünk fűszerszámai. Budapest, 1979; Fenyvesi Ottó: Hatvanhat. Veszprém, 2021; Lábadi Károly: Istenek hajlékai a Drávaszögben. Budapest, 1994; Szögi Csaba: Kismadár a csontkötrecben. Zenta, 2018; Varga Zoltán: Kézirat füzetek. 1976-1992; Bogdán József: Zilált papi imák. Budapest, 2013; Bence Erika: A múlt horizontja. Novi Sad, 2011; Bence Erika: Utazások Poszmonarchiában. Szabadka, 2018; Búrány Béla: Ünnepek, szokások, babonák I. Újvidék, 2000; Búrány Béla: Ünnepek, szokások, babonák II. Újvidék, 2001; B.Foky István: A zentai csata. Szabadka, 1997; Lelkes György: Magyar helységnév-azonosító szótár. Budapest, 2011; Huszka Árpád: Kontra Ferenc írói munkássága. Szabadka, 2015; Egyházközségi szerkesztőbizottság: Két évszázad emlékére. Kula, 1971; Dr.Jung

Károly, Pastyik Ilona, Pál Ilona: Az ördög és a molnárlegény. Beograd, 2002; Fekete István: Vuk. Budapest, 2020; Fekete István: Zsong az erdő. Beograd, 2010; Gárdonyi Géza: Cifra mese. Novi Sad, 1983; Lázár Ervin: A Négyszögletű Kerek Erdő. Budapest, 2018; Arany László gyűjtéséből: Tarka lepke, kis mese. Beograd, 2003; Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg. Budapest, 2021; Krusovszky Dénes: A fiúk országa. Budapest, 2021; Anne Frank: Anne Frank naplója. Budapest, 2019; Grecsó Krisztián: Harminc év napsütés. Budapest, 2020; Grecsó Krisztián: Vera. Budapest, 2020; Garaczi László: Hasítás. Budapest, 2020; Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem. Budapest, 2000; Mark Haddon: A kutya különös esete az éjszakában. Budapest, 2020; Márton László: Két Obelisz. Budapest, 2018; Tóth Krisztina: Párducpomba. Budapest, 2018; Tóth Krisztina: Pixel. Budapest, 2020; Garaczi László: Pompásan buszozunk!. Budapest, 2019; Rakovszky Zsuzsa: Célia. Budapest, 2017; Rejtő Jenő: A tizenégy karátos autó. Budapest, 2017; Varró Dániel: Bögre azúr. Budapest, 2016; Závada Pál: A fényképész utókora. Budapest, 2018; Dr. Németh János István: Változások vonzásában. Budapest, 2022; Németh János István, Závogyán Magdolna: Változások vonzásában II. Budapest, 2022; Rózsa Rózsa: Iparosságunk története. Szabadka, 2013; Horváth Futó Hargita: Gion Nándor Novellapályázat 2012. Újvidék, 2013; Horváth Futó Hargita–Utasi Csilla: Az akácsonál balra. Újvidék, 2014; Bőjthe Pál: Szombat az ecsetgyár utcában. Újvidék–Szenttamás, 2015; Horváth Futó Hargita: A karc–Az utolsó ecsetvonás. Újvidék–Szenttamás, 2016; Ondrejcsák Eszter–Horváth Futó Hargita: Úton szőtt mesék. Újvidék–Szenttamás, 2018; Celler Kiss Tamás: Az állandósuló furulyahang. Újvidék–Szenttamás, 2019; Kolozsi Tibor: Szabadkai sajtó (1919–1945). Újvidék, 1979.

После преговора постигнут је договор са **Народним позориштем** из Суботице о дигитализацији и организовању архива позоришта у базу података. Овај посао је у току, позориште тренутно има иницијативу: мора да одабере комплет докумената за дигитализацију и да их припреми за испоруку.

ОБРАДА, ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ИЗГРАДЊА АРХИВА НАСЛЕЂА НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ

Обрада народног музичког наслеђа. У архиву изворне народне музике налазе се аудио снимци најзначајнијих војвођанских сакупљача од 1950. године. Наш Завод има континуирану стручну сарадњу са одељењима Мађарске академије наука, Институтом за словенске и балтичке језике, Музичким институтом, као и са Домом традиције и Радио-телевизијом Војводине из Новог Сада, односно са локалним сакупљачима аматерима. И током 2022.године настављено је дељење и документовање архива записаног на аудио касетама, половина од преко 600 сати аудио снимака подељена је на јединице (изворне песме, народне приче, казивања народних обичаја) и води се у ексел табели. Микрорегије, места сакупљања се воде у оквиру посебне базе података на једној спољњој јединици за складиштење. Фрагментирану касетофонску архиву

тренутно чини више од 12.000 ставки, oko 320 сати грађе, коју смо одабрали и објавили на сајту Дигиталне базе података војвођанских Мађара (vamadia.rs).

Архив фолклоризма. У Заводу је тренутно у току архивирање неких од најмасовнијих манифестација војвођанских Мађара, а то су смотре Durindó и Gyöngyösbokréta, Такмичење у казивању народних прича Kálmány Lajos, Јужнобанатски сусрети Божићних обичаја и Крсних игара, као и такмичење ученика основних школа са темом народне музике под насловом Szólj, síp, szólj. Намера нам је да се овим активностима обухвати и архивирање других фолклорних манифестација (Kóketánc, Gazdag Ág, Златна цитра, Дани Силаша, сусрети девера, односно активности занатских курсева, радионица, група за неговање традиције итд.) које се одржавају на територији Војводине. За документовање свих ових догађаја и активности, направили смо посебну архиву која садржи фотографије, аудио и видео снимке. У оквиру архива настојимо да издвојимо документацију великана војвођанске народне културе, у коју бележимо податке о угледним личностима војвођанског фолклоризма, пре свега оних са звањем Магистра народног стваралаштва.

Етнографска фонотека Дигиталног архива војвођанских Мађара тренутно располаже са 2.491 звучним материјалом. То су углавном народне песме, али су укључени и неки народни обичаји и народна предања.

Архив народних плесова.

Крајем септембра 2021. године почео је контакт – и тежња за заједничким радом – Одељења за народну игру Музиколошког института, Истраживачког центра за хуманистичке науке и Завода за културу војвођанских Мађара. Основна сврха успостављања овог односа је да се обраде аутентични филмови са војвођанским плесовима и традиционалне плесне збирке Војводине, снимљене у Војводини током 1960-их и 1970-их – а који дочаравају некадашњи традиционални плесни живот; у оквиру локалних институција – уз одговарајућу стручну координацију, која је са свих аспеката најпогоднија за поседовање, обраду и дистрибуцију тих материјала. Раније започети преговори настављени су 2022. године. На фебруарском састанку у Будимпешти постигнут је и усмени договор, на основу којег би наредни корак био потписивање споразума о сарадњи између страна. Нажалост, овај уговор и даља сарадња нису остварени током 2022. године.

Ролланд Решоцки је у више наврата обављао теренске радове у Потисју, као и у насељу Гомбош - чија је примарна сврха била истраживање и документовање локалних података о плесном животу. Поред теренског рада, вршио је даља научна истраживања на ову тему. Тако је стигао до редакције РТВ у Новом Саду, где је, захваљујући истраживању, било могуће открити материјал неколико филмова о плесовима – и њихових пропратних докумената – које су у децембру 1969. на више места у Војводини

снимили Мартин Ђерђ, Ласло Вашархељи и тадашњи радници телевизије. Ови откривени материјали могу бити од суштинског значаја за даље детаљније упознавање традиционалне плесне културе војвођанских Мађара.

Прикупљени су додатни материјали за израду зборника текстова, који садржи раније објављене тезе, студије и друге публикације о традиционалном плесном животу Војводине – што дугорочно може пружити битне информације за стварање регионалне монографије.

УСЛУГЕ ДИГИТАЛНОГ САДРЖАЈА

Дигитална архив (база података) војвођанских Мађара је континуирано проширена током 2022. године, часописи које је Завод дигитализовао су ушли у архив часописа, и метадатирани су.

Аудио архив. Етнографска фонотека Дигиталног архива војвођанских Мађара тренутно располаже са 2.491 звучним материјалом. То су углавном народне песме, али су укључени и неки народни обичаји и народна предања.

Збирка публикација. Укупно: 5.831 регистровано дело, од којих се 820 дела може прочитати у ПДФ формату. У току су напредни преговори око онлајн објављивања десет књига Нандора Гиона. Објављене публикације – учитане претходних година, не само оне постављене 2022. године – метадатирани су, информације на основу којих корисници могу лако да пронађу публикацију коју траже у другим онлајн претраживачима (или библиотекама). Збирка публикација је обогаћена делима многих аутора који су преминули пре 1951. године (тако су им престала ауторска права).

Збирка периодика. Укупно: 41.949 страница 38 периодичних издања. *7 Nap* (постављено: 1946–2021, број страница: 3649). *A Szerb Szocialista Köztársaság Hivatalos Közlönye* (feltöltve: 1969–1986, 135 lapszám), *Arcs, Bácskai Hírlap* (feltöltve: 1897–1899, 134 lapszám), *Délbácska, Dolgozók, Hétfői Magyar Szó* (feltöltve: 1960–1962, 101 lapszám), *Híd* (feltöltve: 1934–2020, 842 lapszám), *Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei* (feltöltve: 1969–1975, 20 lapszám), *Hungarológiai Közlemények* (feltöltve: 1976–2020, 143 lapszám), *Iffúság, Iffúság Szava, Jugoszlávai Méhészet, Kalangya* (feltöltve: 1932–1944, 117 lapszám), *Képes Iffúság* (feltöltve: 1966–1969, 130 lapszám), *Létünk* (feltöltve: 1971–2010, 146 lapszám), *Magyar Szó* (feltöltve: 1945–2004, 19417 lapszám), a munka folyamatban, *Méhészet, Méhészetünk, Napló – Szabadelvű hetilap, Naša pozornica – A mi színpadunk, Reggeli Újság, Sikoly* (feltöltve: 2009–2016), *Szabad Hét Nap, Szabad Vajdaság* (feltöltve: 1944–1945, 212 lapszám), *Tanulmányok* (feltöltve: 1969–2014, 46 lapszám). *Temerini Újság* (feltöltve: 1928–1944, 755 lapszám), *Tordai Újság, Új Hétnap, Új*

Kanizsai Újság, Új Symposion (feltöltve: 1965–1992, 227 lapszám), *Üzenet* (feltöltve: 1971–2005, 256 lapszám), *Vajdaság, Vajdaság Szocialista Autonóm Tartomány Hivatalos Lapja* (feltöltés folyamatban: 1969–), *Vajdasági méhészet, Vajdasági méhészet – Bácska, Topolya, Aracs* link a folyóirat online archívumához. A periodikátárban megtalálható folyóiratokat az adminisztrátorok látják el kiegészítő adatokkal (tartalomjegyzék, munkatársak, oldalszám, mellékletek). Резултат заједничког рада дигитализатора и администратора је 38 периодичних публикација које се налазе у Збирци периодике.

Фото галерија: током 2022. године, у односу на претходну годину, направљено је мање већих побољшања у систему, урађен је нови модул само за отпремање фотографија за спољне кориснике.

Радили смо заједно са запосленима „Studiopresent“- а на укупно 28 задатака развоја и одржавања. Фото галерија садржи укупно 50.559 нових ставки. Увећана је за: 1204 нове фотографије.

Ержебет Тандари, задужена за сакупљање података, је извршила отпремање и унос података у Дигиталну фото архиву Мартоноша: током 2022. године овој колекцији је додато 995 фотографија.

Ката Бурањ, задужена за сакупљање података, завршила је отпремање и прикупљање података фото архива Градског музеја у Сенти: током 2022. године овој колекцији су додате 82 фотографије.

Акош Калмар је извршио обраду података и проширио збирку Дорман: током 2022. године прикупио је 11.297 фотографија.

Чила Важоњи је извршила отпремање података у збирку Ендреа Ковача: током 2022. године овој колекцији је додато 55 фотографија.

Такође смо покушали да садржај Vamadije приближимо широј јавности на засебној Фејсбук страници. У 2022. години објавили смо укупно 30 постова, који су прегледани укупно 4.273 пута. Страница је достигла 116 пратилаца у 2022. години.

Галерија портрета Делвидек. Галерија портрета Делвидек тренутно садржи 866 јавних профила особа.

ВЕЗЕ СА МАТИЦОМ, КАРПАТСКИМ БАСЕНОМ И ЕВРОПОМ

III Међународна радионица импровизоване музике (*Nemzetközi Improvizatív Zenei Műhelyt*) одржана је у Сенти од 14. до 17. јула 2022. године под вођством музичара и композитора Силарда Мезеија у сарадњи са његовим ко-ауторима. Након радионица одржаних током дана, врсни уметници су увече одржали мале концерте, 15. јула

свирали су лаганију импровизациону музику прилагођену публици у Мојо клубу, сутрадан су одржали концерт у Дому стваралаштва, а затим су 17. јула одржали завршни концерт у Сенћанском мађарском камерном позоришту.

Kultivál (КУЛТИВИСАНИ). Од 2015. године чланови Округлог стола за културу Карпатског басена организују Фестивал културе младих Карпатског басена или скраћено Kultivált (Култивисани). Фестивал је био одржан у Прекомурју у периоду између 25. и 28. августа 2022. године. Из Војводине, испред ЗЗКВМ-а на овогодишњој манифестацији учествовали су St. Longinus Középkori Hagyományörző Egyesület (Удружење за очување средњевековне традиције „Свети Лонгин“) из Сенте (са 11 чланова) и Skandalum zenekar (бенд Сканда) из Бечеја (са 5 чланова).

Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal (Оругли сто за културу Карпатског басена – Јавна културна трибина). Округли сто за јавну културу Карпатског басена, чији је наш Завод члан, састао се неколико пута током 2022. године. Дана 03.03.2022.године, у Лакителеку, у седишту Националног института за културу, а у оквиру XV конференције о стратегији, одржано је предавање под називом *Era* *образовања заједнице – Национални институт за културу пуни 10 година*. Између осталог, било је речи и о Програму секције НИК-а, Пројекту за јачање и подршку заједници, затим о обукама које нуди НИК, о платформи Добра пракса (JógyakorlatON), пројекту Петофи 200, о организацији Kultivál (КУЛТИВИСАНИ) 2022. и о Кампу Összetartozunk (Заједно), као и о такмичењу Преко пет граница (Öt határon át vetélkedő). Поред тога, ККК је имао неколико онлајн састанака.

Такмичење Преко пет граница. Оснивачи Округлог стола за културу Карпатског басена (Завод за културу словачких Мађара, Културно удружење трансилванијских Мађара, Завод за културу војвођанских Мађара, Завод за културу мађарске националне мањине Лендава и Завод за културу НЗК) и Подкарпатски народни универзитет заједнички су по трећи пут огласили организацију за интерактивно такмичење „Преко пет граница“ из познавања домовине које се састоји из више рунди, а планирано је за јесен 2022. Циљ такмичења је увођење и очување вредности, као и проширење ризница, приближавањем вредности Карпатског басена нараштајима који живе у прекограничним крајевима и у матичној земљи. На такмичење су се могле пријавити екипе од по 3 ученика и наставник који их припрема.

Кампови „На пут, тинејџери!“ и „Заједно“ (Útra, kamasz! és Összetartozunk). 2022. године су у организацији Завода за културу мађарске националне мањине Лендава организована два кампа под називом „На пут, тинејџери!“ и „Заједно“ (Útra, kamasz! és Összetartozunk) на која је наш Завод послао такмичаре и вође пута. Камп „На пут, тинејџери“ је одржан у Мађарској у периоду од 2. до 9. јула 2022. године у школи Nyitnikék Erdei Iskola (Естергење – Оборнак, округ Зала). Из Војводине је учествовало 8

ученика из Бечеја, узрасне групе 6-8 разреда. Ишли су у пратњи глумца Золтана Рокуша, који је својевремено и сам био учесник кампова „На пут, тинејџери“ и „Заједно“. У једнонедељном кампу, млади су могли да учествују у тим-билдингу, развоју личности и драмским секцијама.

Камп „Заједно“ - камп познавања матерњег језика и домовине за средњошколце – одржан је од 10. до 17. јула 2022. године у Прекомурју, у Дому омладине Ходоши. На кампу је учествовало укупно 14 младих из Прекомурја, Мађарске и Војводине. Из Војводине су отпутовала 4 средњошколца из општине Сента и Кањижа у пратњи уметнице Николете Гргић. Тема кампа била је време. Секције, тим- билдинг и остале игре су засноване на овој теми. Поред тога, могли су да се баве спортом, упознају културу једни других и искусе сличности и разлике међу собом.

За оба кампа, путне трошкове и хонорар за пратњу сносио је Завод за културу војвођанских Мађара, као и организацију путовања, контакте и организацију учесника кампа.

Секције. Уз подршку Завод за националну културу (Nemzeti Művelődési Intézet) и координацију Завода за културу војвођанских Мађара са седиштем у Сенти, крајем 2021. године покренуте су секције у седам војвођанских места (Ада, Стара Моравица, Горњи Брег, Руско село, Бечеј, Нови Сад и Сента), секције су се одвијале у 16 група. На основу споразума о сарадњи под бројем 285/21-ИИ/13 склопљеног пре годину и по дана, 23. новембра 2021. године, између Управе Завода за националну културу чонградско-чанадске жупаније (Nemzeti Művelődési Intézet Csongrád-Csanád Megyei Igazgatósága) и Завод за културу војвођанских Мађара. Сврха овог пилот програма је била да се истраже потребе, тестира механизам рада секција, прође кроз занимања и програм до краја и прикупе неопходна искуства и примедбе. Оно што нисмо знали и што нам је отежало организацију секција на самом почетку је да је ЗЗНК, поред ЗЗКВМ ангажовао и Регионалну мрежу за образовање одраслих (PMЗОО) (FERHA Felnőttképzők Regionális Hálózat), тако да није постојала једнообразна координација, што је изазвало конфузију међу учесницима. Превазилазећи почетне проблеме, PMЗОО и ЗЗКВМ заједно са ЗЗНК су одлучили да стандардизују пријаву за други круг и тиме је PMЗОО преузеле целокупну координацију програма за Војводину. Док наш Завод заједно са војвођанском мрежом удружења „Завичајна кућа традиције“ пружа могућност стручног усавршавања руководиоцима секција, уколико за тим постоји потреба, омогућујући тако континуирано професионално обнављање и обогаћивање професионалних односа.

ЗЗКВМ је учествовао и у Секељудвархељу на конференцији под називом Библиотека будућности, која је одржана у периоду 25-26. август у Градској библиотеци у Секељудвархељу.

ПРОМОВИСАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНИХ И НОВИХ ОБЛИКА УЧЕШЋА ЗАЈЕДНИЦЕ, РАЗВОЈ ЉУДСКОГ И ДРУШТВЕНОГ РЕСУРСА (КАПИТАЛА)

Зимски камп народне музике Дурмоло одржан је у Тотовом Селу, 2-6. јануара 2022. године. На предавањима су све групе училе изворне народне песме из Војводине. Учесници су, подељени по групама у зависности од претходног знања, проучавали материјале различитих подручних јединица. У 2022. години, због великог броја пријављених, једанаесторо наставника је радило са седамдесет петоро деце. Тема кампа су биле народне песме западне Бачке из села Богојева и Силађа.

Legyen közkincs a népdal! (Нека народна песма буде наше благо!) Меморијална конференција у част Анико Бодор, Сента (12. април 2022).

Осам наступа, две презентације књига, округли столови, полагање венаца и свечани програм са награђиваним групама народне музике Бодор Анико. Видео материјал предавања из области народног образовања и образовања доступан је на следећем линку:

<https://www.youtube.com/watch?v=7yYEAFeGuCY&list=PLCGtXassGXqwiokyOsjFqYz5jjsL0srCH>

Музичке смотре 58. Gyöngyösbokréta и 45. Durindó, одржане су на Палићу 11-12. јуна 2022. године. Активно учешће у припремама на лицу места, као и одржавање контакта са пријављеним солистима и групама у вези са уређивањем програма. Заједно смо са Културним савезом војвођанских Мађара после манифестације, на јесен, организовали усмено изношење мишљења о 121 народној музичкој песми изведеној на смотри Durindó у 6 насеља.

Обука вођа народних песама одржана је 8 пута у Сенти. Материјале прикупљене у војвођанским мањим местима обрађивали су и презентовали наставници народне музике из Војводине и наставници народне музике који су везани за Војводину (Ана Чизмадиа, Анамарија Сабо, Ана Кишимре Серда, Марта Ронто, Иштван Фламан, Геза Фабри, Тунде Иванович, Жужана Сабо Кочиш), дан за даном.

A sokszínűség virága (Цвет различитости) - заједнички концерт народних оркестара Војводине одржан је 16. август 2022. у Новом Саду. Заједнички концерт музичара румунских, хрватских, русинских и словачких завода за културу и проба, као и договори пред концерт. Концерт је одржан у Српском народном позоришту пред бројном публиком.

Михољдански плесни сусрети и Sokadalom. 16-17. септембра 2022. године, Дом културе, Хала спортова Сента и Народна башта, сала Киоск. Институт за културу војвођанских Мађара и Мрежа војвођанских домова традиције – као партнер, су ове године организовали Михољдански плесни сусрет на више локација: у позоришној сали Дома културе, у Хали спортова Сента и њеној околини. На плесном сусрету су присуствовали истакнути војвођански извођачи народне музике и фолклора, ручне радиности и приповедачи и занатлије са својим стваралаштвом приказаним на изложби. Гостујући оркестри су одржали и концерт. Одржана је и модна ревија под називом Преображене ношње из Богојева, која је имала велики успех.

Сусрети младих војвођанских музичара **Dúr-moll** одржани су у следећим терминима: 27. новембра у Мољу; 29. октобра у Панчеву; 23. априла у Кањижи; 27. марта у Тотовом Селу; 30. јуна, Телечка.

На сваком сусрету, који је почињао у раним поподневним сатима, а састојао се од заједничког учења, представљања покапних вредности и заједничког извођења народне музике, присуствовало је четрдесетак младих извођача народне музике. За прилике смо изводили народне песме сакупљене у насељу или близу њега, а разговарали смо и о народним обичајима овог краја. Тамбураши и гудачи су учили заједно, а цитрари у посебној групи.

Менторство народне музике, пружање помоћи. Током 2022. године смо помагали слањем снимака и нотних записа певачким групама у Кеви, Мартонош, Иваново, Торњош, Кањижа, Темерин, Сента, Долине и Ором.

Менторски програм глуме. Наш Завод, заједно са КСВМ, сваке године пружа помоћ аматерским глумачким групама у постављању изабране представе као и у избору драма, затим помаже у проналажењу тражених драма, чиме им олакшава рад. Током 2022.године Тамаш Олах је два пута: 23. марта и 25. априла био са глумачким групама основне школе у Старој Моравици. Такође је у фебруару 2022. године помогао дечијој позоришној групи Непкер МКЦ у Кули да пронађе сценарио. Наш Завод је, такође, посетила и група Штурц Јожеф аматерско поозориште из Купусине у вези са сценариом, а ми смо им дали драму „Весели дух“ Ноела Кауарда (*Noël Coward Vidám kísértet*) из наше базе података. Хонорар стручњака укључених у менторски програм је обезбедио ЗЗКВМ, док је путне трошкове покrio КСВМ.

Демонстрациони програм. Наставници су имали прилике током 2022. године да погледају и огледне (демонстрационе) часове драмске педагогије у својим разредима, које је реализовала редитељка драме Моника Мачаи. Ове године је у 8 места одржала укупно 19 секција. У марту је одржала 3 у Бачкој Тополи за ученике 3, 4. и 8. разреда, 2 у Хоргошу за два 3. разреда, 3 у Кањижи за ученике 8. разреда и 3 секције у Чоки за 1. и 2. разред, 3. и 4. разред, као и за ученике 8. разреда. Дана 6. јуна одржала је још 2

секције у основној школи у Руском селу, једну за децу нижих разреда и једну за старије. Током октобра и новембра посетила је следећа места: 28. октобра Бачке Винограде и у основној школи 4. и 2. разред, 8. и 17. новембра вртић у Кањижи, 21. новембра основну школу и 8. разред у Ади и 8. разред основне школе у Утринама.

Сусрети војвођанских мађарских глумаца аматера (СВМГА). У заједничкој сарадњи са Мађарским културно-уметничким друштвом Сирмаи Карољ из Темерина и Културним савезом војвођанских Мађара организовали смо XXVI Сусрете војвођанских мађарских глумаца аматера у периоду од 21. до 30. априла 2022. године. На дан отварања, отворена је и пригодна изложба посвећена тренуцима темеринских сусрета на којој је почасни говор одржао драмски писац, театролог и песник Тамаш Олах. На 26. Сусрету су учествовале следеће аматерске трупе: Jácsonk Truppa Мађарског културно-уметничког друштва Сирмаи Карољ из Темерина, Fabula Rasa Színház Grund из Суботице, Színes Szilánkok Diákszínház из Новог Сада, Бачка секција Сенђанског мађарског камерног позоришта, Színház Grund са Палића, Позоришна дружина Јожеф Атила Културног друштва Јединство из Кикинде, Mára Amatőr Színház (Удружење грађана Мара) из Бачке Тополе, Мађарско културно-уметничко друштво Петефи Шандор из Мужље са својом позоришном групом, позоришна група Културно-уметничког друштва Петефи Шандор из Тобе, позоришна група Јожеф Штурц Културног удружења Петефи Шандор из Купусине. Публика је тако могла да погледа 10 представа у извођењу 10 позоришних трупа из 10 различитих места.

На Сусретима се додељују две главне награде: награда Ласло Патаки (Патакијев прстен) за најбољу традиционалну изведбу Сусрета и награда Роберт Бамбах за најбољу представу у потрази за алтернативним /новим облицима. Наравно, подељене су и глумачке награде, награде за најлепши сценски говор, награде за активности изградње заједнице и разне специјалне награде. Званичне награде Сусрета - уметничка дела - креирао је **Валентин Варга**, визуелни уметник из Темерина. Уметнички одбор доделио је две главне награде групама из Бачке Тополе и Палића.

Манифестација Дечија позоришна радионица. Од 7. до 8. маја 2022. године, субота и недеља, одржана је XIV Дечја позоришна радионица Фекетић у организацији Друштва драмских педагога Мађара у Војводини. Суорганизатори су били Завод за културу војвођанских Мађара и Културни савез војвођанских Мађара. Домаћин је овога пута било Мађарско удружење за неговање културе и очување локалне историје Фекетић. На Радионици се представило деветнаест група. Манифестација је повезана са Смотром дечјег мађарског националног позоришта Шандор Веореш (Országos Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó), те су приказане представе оцењиване, а стручна комисија је одабрала дечју групу Mosolycsaló Gyermekcsoport Дома културе Бачка Топола (назив представе: Пипи, режија Габор Месарош, вођа групе: Едит Црнковић) и Színház

Grund са Палића (назив представе: Мали принц, режија: Жужа Калмар, вође групе: Арнолд Илдико и Жужа Калмар), који су се пласирали на национални гала наступу у Дебрецину.

Add-vent. Add-vent online, адвентски календар који реализујемо заједно са Културним савезом војвођанских Мађара. Његова сврха је да потврди члановима и вођама група да и у овом периоду препуном искушења постоји могућност, а још више потреба за одржавањем контакта, коришћењем онлајн платформи за пренос знања, а такође се трудимо да период адвента буде мало посебнији и театралнији. У 2022. години за календар смо направили одабир награђиваних представа ВМГА-а у протеклих 26 година. Садржаји су доступни на следећем линку:

https://youtube.com/playlist?list=PLStzNY3DwUSbebu-bzS0uDpj_q5FfxFYQ

Игра за заједницу младих - истраживање међу наставницима који предају у вишим разредима основне школе. У Војводини се током школовања наставника минимално помињу дужности разредних старешина, баш као што се наставници не упознају са техникама „учење кроз игру“. У јесен 2022. године, користили смо онлајн упитник за наставнике који предају друштвене науке на мађарском у вишим разредима у Војводини да бисмо испитали колико наставници сматрају важном методологију групних игара изградње заједнице на својим часовима, да ли уопште знају и колико је користан ефекат игре; да ли се уопште усуђују да воде игру итд. Анкета је завршена последњег дана децембра 2022. године, евалуација и објављивање резултата се очекује у првој половини 2023. године.

Представа под називом „Борба за слободу“. У марту 2022. године је позоришна представа „Борбу за слободу“ била приказана у 6 места. Ова позоришна представа гледаоцу даје увид у период 1848-49, у догађаје везане за револуцију и борбу за слободу приказане кроз пријатељство и везу између Јаноша Арања и Шандора Петефија. Представу су извели Бела Кало из Суботице, награђивани глумац и редитељ, добитник награде Мари Јасаи и песник Лорант Петер Тот. Текст је написала Розалија Брешћански Борош, драматург Народног позоришта у Суботици. Публика је 13. марта имала прилику да је гледа у Малом Иђошу и Фекетићу, 14. у Новом Саду у Студентском дому Европа и у Новосадском позоришту, 15. у Сомбору у Мађарској грађанској касини, а 19. у Хоргошу и Бачкој Тополи. ЗЗКВМ је помогао ствараоцима у организацији и мањим делом хонорара.

ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

Обука за вође (лидере) групе. Током 2018. године су ЗЗКВМ и КСВМ на 4 локације одржали обуке за вође (лидере) културних друштава војвођанских Мађара и струковних група. Наставак обука је уследио 2022. године, после процене потреба

припремљених у форми онлајн упитника од стране Аните Киш Вираг, сарадница ЗЗКВМ и Монике Фабијан, сарадница у Културном савезу војвођанских Мађара. У упитнику смо испитали које теме и који облик обуке (радионицу, једнодневну или вишедневну, евентуално вишеструку обуку, конференцију и сл.) желе да похађају представници удружења. На основу одговора кренули смо са израдом плана обуке крајем године.

Методика примењених игара – акредитована обука за наставнике. Завод за културу војвођанских Мађара је 2022. године у Педагошком заводу акредитовао Методику примењених игара, која се састоји од 5 модула (5x2 дана обуке и додатна 2 часа домаћег задатка по модулу) за наставнике. Ову обуку су одржали наставник драме Шандор Комароми, драмски педагог, специјалиста за ментално здравље, Моника Мачан, драмски педагог, и Тамаш Олах, театролог заједно са другим сарадницима.

Четрнаести камп војвођанских мађарских глумаца аматера и студената глуме (Vajdasági Magyar Amatőr és Diákszínhátszók Tizennegyedik Tabora) – MAdT 2022. 14. MAdT је одржан у периоду од 01. до 08. јула, укупно је било 46 учесника. Седмодневни рад се одвијао у Гимназији за талентоване ученике са домом ученика Бољаи. Камп су координирали Моника Фабијан, сарадница КСВМ (СУБОТИЦА) и Анита Вираг Киш, сарадница ЗЗКВМ (Сента). На кампу је било 35 учесника, 5 инструктора, 4 водитеља поподневних секција и 2 координатора/организатора, укупно 46 људи. Културни савез војвођанских Мађара и Завод за културу војвођанских Мађара континуирано су пратили рад уметничких група и вршили процену стања на годишњем позоришном скупу. Интензивна обука је последња фаза у решавању проблема.

НАУЧНА ДЕЛАТНОСТ

Salvage – Више од вредности – Ревалоризација културног наслеђа Бачке, HUSRB/1903/33/0103. 2022. године затворили смо ИПА пројекат под називом Salvage са сродним опсежним истраживањем и конкурс SALVAGE REcycling за обрт и рециклажу културног наслеђа.

Завод је у истраживању обухватио 20 истраживачких тачака на подручју историјског округа Бачко-бодрошке жупаније (још 20 истраживачких тачака је урадио наш партнер на пројекту, Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици).

У истраживање су били укључени и локални сакупљачи аматери, који су интервјуисани на основу претходно припремљеног упитника. У истраживању које је координирао наш Завод сарађивало је укупно 60 испитаника који су рођени између 1930-их и 1960-их година. Међу испитаницима је већи број људи који се баве пољопривредом, мањи број су привредници и интелектуалци (нпр. учитељи), али се за већину испитаника може рећи да су били пољопривредници или мали привредници. Као резултат истраживања, снимљено је око 90 сати аудио записа и откуцано 700 страница текста интервјуа.

Конкурс SALVAGE Recycling за израду захтевних ручно израђених производа је неочекивано изазвао велико интересовање: пријавило се 94 ствараоца. Циљ конкурса је да подстакне израду захтевних ручно израђених производа који су у складу са тежњама пројекта: стварање одрживијег начина живота уз помоћ нашег материјалног и духовног културног наслеђа. За конкурс смо тражили производе који представљају традиционалне вредности уместо потрошачке културе: коришћење квалитетних производа који су у стању да служе својим корисницима годинама, па и неколико генерација.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Ја сам душа... ЦД под радним насловом На трагу Миклоша Раднотија и објављивање пропратног путописа. Песник луталица, Петер Лорант Тот је кренуо трасом присилног марша 31. августа 2019. године на пут од Бора до Абде којим је прошао Миклош Радноти. Екипа Панон РТВ га је пратили све до крајње станице. Завод за културу војвођанских Мађара ће 2023. године објавити ЦД и пратећи путопис о путовању и наступима на том путу. Рад на ЦД-у је почео 2022. године. ЦД садржи делове текста *Töredék (Сломљен)* Абела Кесегија, као и песме Миклоша Раднотија. Музички уредник је Акош Хајверт. Ервин Жолдош и Ана Хајнал Барат су музички сарадници. Аудио материјал за ЦД је завршен у децембру 2022, а припадајуће накнаде платио је ЗЗКВМ. Очекује се да ће текет бити завршен у првој половини 2023. године, након чега ће цео материјал бити објављен.

Дела која су објављена у издању ЗЗКВМ 2022. године:

Erős Mária: *Székelly varrottas mintakincsörökség;*

Reisinger János: *Ki nekünk PETŐFI SÁNDOR?;*

Beszédes Valéria: *Hol nem volt... Írások a vajdasági népmesékről, népmondákról;*

Juhász Gyula (szerk.): *Klári néni újra énekel II.;*

Raffay Endre (szerk.): *Művészet és műemlékvédelem 2011–2022;*

Mák Ferenc (szerk.): *Mi most a múltunkat építjük;*

Molnár Tibor (szerk.): *Mire a falevelek lehullanak... Bajsa a nagy háborúban (1914–1918);*

Baráth László: *Eltévedt lövedékek;*

Adamovity Erzsébet: *Földdel fedett szavak.*

ДРУГА ПОБОЉШАЊА: НОВИ ВЕБ САЈТ ЗЗКВМ

Развој веб сајта ЗЗКВМ. Нова веб страница ВЗЗКМ је завршена 2022. године и постала је јавна. Учитавање садржаја је континуирано, поставили смо стручне материјале Завода, циљ нам је да наш рад учинимо транспарентнијим, доступнијим и разумљивијим путем веб странице: тачно које услуге можемо да пружимо, описи пројеката и препоруке наших курсева и обука, као и формулари за регистрацију појединачних програма, Заводове публикације, информације о начину рада и

запосленима. Завршен је превод неких текстова постављених на сајт са мађарског на српски и енглески језик, али се још чека на развој српске и енглеске платформе сајта. Циљ нам је да направимо страницу са информацијама која би била, што је више могуће, прилагођена корисницима. Место су добили и медијски посматрачи, односно вести објављене на српском језику, као и таблоид Карпатског басена. На сајту су доступне и области истраживања и базе података Завода (база података о Мученицима (Mártírium-adatbázis), база података – Ризница вредности војвођанских Мађара (Vajdasági Magyar Értéktár adatbázis), ИПА пројекти итд.).

Серија *Књига месеца (Hónap könyve)* – приказ књига, која је на неко време обустављена због недостатка средстава, поново је покренута 2022. године. На захтев ЗЗКВМ приказ књига су писали: Миклош Фехер, Емеке Берењи, Река Бакош, Арпад Кочиш, Рита Козма, Тимеа Ленерт, Золтан Шандор, Едит Смит. Прикази књига су објављени на vmmi.org.

ОБУКЕ, СЕМИНАРИ, СТРУЧНИ СКУПОВИ, ПРЕГЛЕД

X Уметничка колонија за уметност и заштиту споменика културе. У периоду од 25. јула до 03. августа 2022. године организована је 10. по реду Уметничка колонија за уметност и заштиту споменика културе. Уметнички руководилац кампа је др хабиле Ендре Рафај историчар уметности, а мастер предавачи били су визуелни уметници Миклош Шолтиш и Петер Липкович.

Овога пута креативни рад у атељеу допуњен је и многим другим програмима. Учесници су посетили Чоку, дворац Марцибањи–Ледерер, где је одржан концерт на којем су учествовали Илдико Ронкош и Денеш Карасон, виолончелисти Мађарске државне опере. Музиком зачињен књижевни салон одржан је у кући Вајнбергер у Бечеју.

Покушали смо да заинтересујемо ширу јавност квизом о локалним споменицима, за који је као платформа послужила страница уметничке колоније на Фејсбуку.

Уметничку колонију затворила је изложба под називом *Ajtó (Врата)*, чији је домаћин била колонада сенћанске Градске куће. Изложбу је отворио писац Золтан Дањи.

Учесници уметничке колоније 2022. године: Андриш Чањи, Јулиа Лукачи, Хелена Молнар, Анико Касаш, Емеше Ковач, Бианка Имола Ковач, Петер Липкович, Ендре Рафаи, Шаролта Терек, Миклош Шолтиш (Универзитет у Печују, одсек Уметност), Мелоди Лахош, Андреа Немет (Академија уметности Универзитета у Новом Саду), Ана Рафаи (Будимпешта).

Поред тога што је ово била јубиларна, десета по реду колонија, посебно је задовољство и част што је наша ликовна колонија добила Награду за ликовну уметност Петер Кукац Нађапати за 2022.годину. У вези са доделом награде, припремљен је каталог од 180 страница који представља 10 година уметничке колоније (ур. Ендре Рафаи: Уметност и заштита наслеђа 2011-2022), који анализира досадашња достигнућа и стваралаштво ликовне колоније, садржи бројне колор репродукције радова, а садржи документе који се односе на ликовну колонију (плакати, уводни текстови и сл.), као и списе бивших учесника и сарадника. 14. септембра 2022. године, истовремено са доделом награда у изложбеној сали Дома културе у Бачкој Тополи, отворена је ретроспективна изложба ликовне колоније. Паралелно са одабиром изложбеног материјала, уређено је и складиштење уметничких дела насталих на ликовној колонији, а сви похрањени радови су идентификовани и обележени.

ЗЗКВМ је организовао неколико промоција књига током године.

Књига др Арпада Пана: *Délszlávok Párizsban Egy határszakasz magrajzolásának krónikája és dokumentumai* (Јужни Словени у Паризу – Хроника и документи о цртању граничног пресека) представљен је 28. јуна у Темерину у Дому стваралаштва ТАКТ (модератор: Бела Чорба), а 30. јуна у Бечеју, у Спомен кући браће Тан (модератор: Гергел Габор Барат). Иста књига представљена је и у Сегедину, коју је пратила изложба картонских плоча (Јован Цвијић–Средња Европа–Војводина). Овај догађај заједнички су организовали Правни факултет МТА СЗАБ са својим Радним одбором за политичке науке (МТА SZAB Jogtudományi Szb. Politológiai Munkabizottságával), који је представљала др Едит Шош. Промоција књиге одржана је 20. октобра у седишту МТА СЗАБ (ул. Шомођи бр. 7, Сегедин) Фсз. у сали 3-4 (модератор: проф. др Енике Шајти).

Књигу Ласла Петера: *Tollrajzkönyv* (Књига цртежа пером) представили смо 27. јуна у холу ЗЗКВМ (модератор: Груик Ибоља).

Извештај о раду мреже за подучавање народне музике. Подучавање народне музичке, започето 2019. године у Заводу за културу војвођанских Мађара, сада се претворило у мрежу које се спроводи у насељеним местима дуж Тисе (Потисје). У културним друштвима у седам места 123 ученика и 10 предавача учествују у индивидуалном и групном подучавању једном недељно. Трајање појединачних секција је 30 минута, а групних 45, односно 60 минута. Поред методичких публикација које се користе и у подучавању народне музике у Мађарској, наставно градиво је засновано на материјалу војвођанске народне песме.

Подаци рашчлањени по месним удружењима у 2022. години:

Сента: број ученика: 35; број предавача: 6; инструмент: цитра, флаута, виолина, виола, контрабас; буџет: 772.531,00

Чока: број ученика: 7; број предавача: 2; инструмент: цитра, виолина; буџет: 111.494,00

Кањижа: број ученика: 27; број предавача: 3; инструмент: цитра, тамбура, виолина, виола, контрабас; буџет: 271.711,00

Торњош: број ученика: 20; број предавача: 5; музички инструменти: цитра, флаута, тамбура, виолина, виола, контрабас; буџет: 481.461,00

Мол: број ученика: 20; број предавача: 2; инструмент: тамбура, виолина; буџет: 212.126,00

Ада: број ученика: 7; број предавача: 1; музички инструмент: тамбура; буџет: 74.587,00

Горњи Брег (до јуна): број ученика: 3; број предавача: 1; инструмент: цитра, флаута; буџет: 103.979,00

Остојићево (од септембра): број ученика: 7; број предавача: 1; музички инструмент: флаута; буџет: 36.668

Предавачи: Миклош Бољош - тамбура, Иштван Фламан - цитра, Жолт Хеже - цитра, Ђула Јухас - виола, контрабас, Акош Кесег - виолина, виола, контрабас, Андор Курунци - виолина, - Атила Михок - цитра, Даниел Пољак – виолина, Саболч Речко – флаута, Ласло Штербик – виолина.

Умрежавање, као средство изградње и очувања заједнице. Стручно усавршавање у кругу заједница које се бави народном традицијом

1.Ризница војвођанских Мађара

Ризница војвођанских Мађара и њен рад је од суштинског значаја за формирање локалног идентитета и његово јачање. С тим у вези, ове године смо уложили више енергије и пажње у издавање публикација, чиме смо настојали да их оснажимо.

Током 2022. године, у оквиру програма „*Másnak térkép e táj*”, први пут је реализована радна свеска под називом *Merítő*, осмишљена за више разреде основних школа. Публикација може послужити као пример другим насељима, заснива се на књижевном, завичајном и етнографском познавању одређене теме – настојећи да истакне празнике, догађаје, личности, институције, обичаје, сујеверја итд. преносећи их, обзнањујући и чувајући за будуће генерације.

Током ове године завршен је методолошки приручник под називом *Így gondozd a kincseidet* („Како да се бринете о свом благу“), који ће након објављивања бити значајно помоћно средство и образац примера за локалне вредности у наредним годинама. Публикација је дело Чиле Важоњи Решоцки, Виктора Фехера и Роланда Решоцког. Планирамо да га објавимо и представимо, као и радну свеску *Merítő*, крајем јануара.

У вези са прекограничним истраживачким пројектом „Salvage – Több mint érték“ („Salvage– Више од вредности“), важно је нагласити да су запослени у Заводу за културу војвођанских Мађара имали истакнуту улогу у процесу теренског рада и његовој реализацији, у укључивању других истраживача и колекционара у оквиру истраживања, у стручном руковођењу овим људима, чији радови су резултирали дубљим испитивањем истраживањем и тиме пружили конкретне резултате за даљу обраду. Пројекат је закључен у пролеће 2022. године у оквиру завршне конференције.

Извештај о раду ризнице за 2022. годину. Задаци запослених у ЗЗКВМ задужених за Ризницу војвођанских Мађара су брига о прикупљеном благу (ertektar.rs), стварање и рад нових ризница и подстицање нових публикација, као и организација догађаја везаних за потоњу активност – спроводе у сопственој и суорганизацији – постављање свега тога на интернет платформе (ertektar.rs и Фејсбук страници ризнице) и укључивање њене промоције у медијима током 2022. године.

Хунгарикум – конкурс. У 2022. години интензивно је спроведена реализација конкурса Хунгарикум 2021, који је покренут претходне године: израда радне свеске која садржи војвођанска етнографска знања (уз помоћ др Јудит Рафаи као уреднице и Ервин Кањо као илустратор и технички уредник), као и састављање методолошког приручника који представља пример добре праксе. Уз помоћ тендера Хунгарикум 2022, могли смо да започнемо следећи круг такмичења *Öt határon át* (Преко пет граница) у сарадњи са институцијама чланицама Округлог стола за јавну културу Карпатског басена. Помагали смо локалним комисијама за ризнице у подношењу пријава за конкурс Хунгарикум. Конкурс Хунгарикум је објављена у јануару 2022. године, а у вези са њим су се појавили следећи задаци: промоција, контакт са подносиоцима пријава, писање пријава, личне и онлајн консултације са удружењима подносиоцима и подношење пријава од стране ЗЗКВМ.

У Чоки, Сенти, Утринама и Новом Кнежевцу, одржане су личне консултације и неколико онлајн дискусија са представницима локалних ризница у вези са припремом материјала за пријаву. Преговори су вођени и са Удружењем Е-Регија, од чијих смо челника посебно тражили да направе апликацију за мобилни телефон Војвођанско благо. Нажалост, Чока, Сента, Утрине и Е-регија су се безуспешно пријавили на конкурс. ЗЗКВМ је циљано поднео пројекат за организацију такмичења Карпатског басена (*Öt határon át* (Преко пет граница)) у сарадњи са Округлим столом за културу Карпатског басена и успешно смо га спровели.

Među projektima dobiјenim na konkursu u претходној години, од нас су затражили стручну подршку Ризница насеља Чантавир и Cinema Filmműhely (Радионица кино филма), а оба конкурса су завршена у првим месецима године. У Чантавиру су преузели прикупљање, дигитализацију и презентацију архивских фотографија у оквиру изложбе, припремили су и предлоге за благо насеља и снимили филм за промоцију вредности. Завршни догађај њиховог пројекта одржан је у марту уз учешће једног члана ризнице. Cinema Filmműhely (Радионица кино филма) је покренула продукцију три документарна филма који се фокусирају на Средњовековну цркву Арача, Тврђаву Бач и Сремски реон вина, у режији и организацији Чиле Фејеш. У овом пројекту смо преузели улогу стручних саветника, припремали стручне материјале за филмове, а комуникација са редитељем је била континуирана скоро од почетка до краја пројекта.

Преузели смо и задатке у вођењу прошлогодишњих пројеката који су прошли на конкурс, пре свега у оквиру пројекта Удружења за бољи Нови Кнежевац и Удружења Vanaticum (Банатикум). Пружили смо подршку за проширење, развој и попуњавање изложбених простора Спомен куће Риче у Филићу новим садржајима, као и за организацију догађаја. У дворишту Спомен куће Риче, 2. септембра, одржан је први Udvarfesztivál (Дворишни фестивал), на коме је представљена и путујућа изложба Ризнице војвођанских Мађара. Крајем септембра на истом месту одржан је Михолдански сабор, који је један од одређујућих верских и културних догађаја мађарског говорног становништва овог насеља, а посетиоци су могли погледати наша путујућа изложбу из другачије перспективе. Активно смо учествовали у организацији и професионалном вођењу догађаја.

Удружење Vanaticum (Банатикум) је конкурисало и 2020. и 2021. године. Године 2020. прихватили су прављење два изложбена простора, у Рабу и Врбици, као и теренски рад на истраживању блага, организовали су бициклическу туру и конференцију и издали публикацију. Ово је заједничка публикација Завода за културу војвођанских Мађара и удружења Банатикум на 100 страница под називом Богатство краја уз Златицу. Завод за културу војвођанских Мађара је наставио рад на пројектима који су прошли на конкурс 2021. године делом и током 2022. године, а завршне радње су још у току. Припрема две публикације, израда сајта, као и његов превод на више језика и промоција ризнице.

Одржавање контакта са ризницама војвођанских насеља и другим организацијама. У Малом Иђошу је крајем 2021. године основана невладина организација под именом Ризница Малог Иђоша, чије су активности почеле да се одвијају 2022. године. Од самог оснивања, одржали смо близак професионални однос са др Аном Секе, оснивачем организације. Помагали смо при састављању листе блага Малог Иђоша кроз личне састанке и преписку и промовисали њихове активности:

обнову једног од најважнијих споменика (кип Девнице Марије лурдске) и њихову истраживачку и издавачку делатност.

Заводова ризница је последњих година развила добре односе са Мађарским културним кругом „Такатш Рафаел“ у Падеју, услед чега је створена ризница насеља и такође су обављене припреме за развој. Један од стубова овогодишње сарадње биле су консултације о културним манифестацијама удружења и културном доприносу Завода свима њима, услед чега је у августу, у оквиру прославе Дана сећања на Такатш Рафаела представљена путујућа изложба Ризнице војвођанских Мађара.

Прво представљање је постигло очекивани циљ, јер нам се након тога јавило Удружење за очување мађарске традиције и животне средине „Црвена лала“ из Остојићева са намером да оснује ризницу, а касније је Културно-образовни центар из Чоке позвао Завод и замолио нас да путујућу изложбу донесемо у Чоку, што се и догодило у децембру 2022. године, када је она укључена као пратећи догађај за промоцију књиге *Még utoljára* (И на крају) Јожефа Богдана. Између изложби у Падеју и Чоки, путујућа изложба Завода заузимала је изложбене просторе поменуте Спомен куће Риче у Филићу и Врбици.

И у Ади је 2022. године гостовала путујућа изложба Ризнице војвођанских Мађара у оквиру фестивала и конференције Хунгарикум, а уређен је, обрађен и објављен нови предлог *Napsugaras oromzatok Adán* који је сада доступан на сајту ertektar.rs као део драгоцености насеља Ада.

Додатни предлози и поднесци обрађени су 2022. године, чему су претходиле личне консултације и редакцијски и лекторски рад. Одбор за ризницу насеља Чока препоручио је филм под називом Битка код Чоке за своју ризницу, а Утрине цркву Светог Гелерта. Ризница Општине Бечеј препоручила је новине *Óbecsei Járási lap*, бродске млинове и преводницу за бродове за своје благо. Све наведено је објављено на нашем сајту.

Поред поменутог, одржавамо и блиску везу са часописом за националну историју Бачорсаг (*Vácsország Honismereti Folyóirat*), у којем се редовно објављују најновије публикације у рубрици Културно наслеђе. Године 2022. елементи ризнице Врбице су доспели у фокус и предлог о узгоју пролећног белог лука и белог лука, као и сажетак о железничкој прузи Северно - Бантског округа и железничком саобраћају, укључени су у часопис, као и скраћена верзија, објављена је и презентација Роже Пече о сунчаним забатима у Ади.

Односи, сарадња, организација догађаја са Мађарском. Почетком 2022. године, мађарски интернет портали *Tájérintő és Tájégzda* ступили су у контакт са особљем ризнице, услед чега су пола године објављивани чланци и резимеи из збирке Ризнице

војвођанских Мађара, чиме су наше вредности постале приступачне мађарским читаоцима и заинтересованим странама.

2022. године редовно смо учествовали на такмичењу Карпатски басен Хунгарикум у организацији Lakiteleki Népfőiskola као чланови жирија и као промотери манифестације, а новином се сматра чињеница да смо позвани на конференцију Жупанијске самоуправе Ваш. На онлајн догађају под називом Узајамно представљање блага Карпатског басена одржали смо предавање о развоју истраживања вредности војвођанских Мађара.

Salvage-конкурс и активности везане за ризницу. Циљ ЗЗКВМ-а пријављивања на конкурс је био да финансира манифестације и друге активности покрета ризнице Војводине у складу са захтевима јавног позива. У сарадњи са пројектним партнером, УФНМНЈ, спровели смо свеобухватно истраживање у Војводини, са фокусом на истраживање одрживог знања. Истовремено, теренски рад је створио прилику да се одржи контакт са локалним ризницама, наши саговорници су често били прелставници ризница, чиме је ојачана сарадња и мрежа коју је Заводов покрет ризница изградио у Војводини током последњих седам година.

Библиотечка група Капоч

Библиотечка група Капоч ја настала 1998. године сарадњом десет војвођанских библиотека– библиотека Габор Сарваш из Аде, Народна библиотека Културни центар у Чоки, Читалачки круг у Горњем Брегу, Народна библиотека у Малом Иђошу, библиотека Јожеф Атила у оквиру образовно-културне установе Кнеса у Кањижи, Народна библиотека у Бачкој Тополи, Народна библиотека у Србобрану, библиотека новосадске Катедре за мађарски језик, Новосадски мађарски читалачки круг, Градска библиотека сенђанског културног центра Турзо Лајош. Координатори: Ана Барат Хајнал и Чила Важоњи.

Одржавање и улога мрежне комуникације. У циљу дељења стручних информација и олакшавања комуникације између библиотекара, формирана је група на друштвеним медијима и успоставља се систем циркуларног писма, деле се искуства добре професионалне праксе на обе платформе. Пружају се информације, вести и стручни савети о библиотечким питањима. Листа сада има преко 60 чланова. Овај канал се користи за најаву обука и састанака, за дељење библиотечких догађаја, за дискусију и решавање разних проблема.

У 2022. години, ЗЗКВМ је био домаћин неколико курсева стручног усавршавања намењених библиотекама:

а) Веб архивирање као библиотечки задатак – акредитовани семинар; одржан 10.10.2022, у Сенти; предавачи: Зита Беднарик Прокец и Дора Хичик; учесника: 33 особе

б) **Mesélj nekem E'meséről; Fröccsműhely és Ször(p)parti** - стручно усавршавање за библиотекаре, обука Библиотечког института у Будимпешти; одржано 16-17.06.2022, у Сенти; предавач: библиотерапеуткиња Агнеш Комло-Сабо (Семе сенфа - бајковита и библиотерапијска микро-радионица, Егер); учесника: 20 особа

в) **Qulto-találkozó** (Култо скуп)- 15. новембар 2022; предавачи: Јанош Панца - генерални директор Monguz Kft; Мелинда Мађаш – стручњак за јавно прикупљање Monguz Kft

У периоду за пријаву, септембра 2022. године, акредитационој комисији Народне библиотеке Србије предали смо *Наслеђе и наследници*. План обуке под називом *Визија библиотеке 21. века* која је добила акредитацију за 2023. годину. Аутор програма обуке је Анита Палфи.

3. Мрежа Дома традиције – Војводина

Стратешки партнер нашег Завода је Дом традиције из Будимпеште и његова војвођанска мрежа, Мрежа Дома традиције – Војводина (**Hagyományok Háza Hálózat–Vajdaság**; ННН – Vajdaság). Као резултат нашег стручног партнерства у 2022. години организовали смо бројне програме, у које смо могли укључити све старосне групе.

Дом традиције из Будимпеште (Hagyományok Háza – НН) је основао Мрежу Дома традиције у целом Карпатском басену, са циљем стварања мреже широм Карпатског басена, која ће поново ујединити струку која се бави народном уметношћу и народном традицијом. Наш Завод, као партнерска институција МДТ– Војводина (ННН – Vajdaság), свим средствима подржава рад војвођанске мреже. Током 2022. године МДТ – Војводина и наш Завод реализовали су следеће пројекте:

Стручно усавршавање кројача (за народне ношње) – менторски програм. Претходних година смо два пута организовали обуку кројача за израду народне ношње у Војводини, на курсевима су полазници стицали основна знања о мађарској народној ношњи по регионима, у односу на то којем друштвеном слоју припада носилац ношње, старости и приликама. Научили су како да праве најтипичнију женску и мушку ношњу, уз учење различитих техника шивења, полазници су стекли темељна знања о народном кројењу и шивењу. Својим менторским програмом обратили смо се кројачима који имају искуства у шивењу ношњи. **Конструкција-Реконструкција –Адаптација.** Почетком године, између 20. и 21. јануара, учествовали смо у програму примењене етнографске конференције под називом Конструкција-реконструкција-адаптација са неколико Војвођана, активних у области јавне културе и народног стваралаштва, захваљујући чему смо се обогатили новим идејама и контактима. Из Војводине су били: Роланд Брезовски и Моника Фабијан из ЗЗКВМ, координатор за подучавање народне музике Даниел Пољак, Чила Важоњи стални сарадник наших занатских програма, као и

колеге из мреже Ендре Ваш и Ђула Јухас и наша колега приповедач Саболч Нађ Абоњи.

Чаробна корпа – Представе и интерактивне секције за предшколце. Програмом од фебруара до децембра обишли смо многа насеља у Војводини: Нови Итебеј, Нову Црњу, Суботицу, Аду, Бечеј, Сенту, Темерин. Током представа и секција, војвођански учитељи фолклора, стручњаци и народни музичари посећују вртиће и држе интерактивне секције, односно предшколци посећују зграде локалних мађарских удружења, да би учествовали у активностима. Поводом ових секција, по унапред израђеном програму, радили смо на различитим темама распоређеним по месецима, које су укључивале народне игре, песмице, изворне песме, израду рукотворина, секције са музичким инструментима, представљање инструмената и покрете народних игара. Током интерактивних секција деца су учествовала у учењу мађарских народних игара, певања и изради рукотворина и тако доживела сопствену културу.

Како беше?! – Представљања и фолклорне секције за школарце. Током тематских дана ученицима смо у виду активности приказали народни плес (táncház), празничну атмосферу, етнографску презентацију, музику, песме, обичаје. Тематски дани су одржани са војвођанским народним музичарима, играчима и етнографима. На секцијама су деца учила игру и народне песме, представљали смо им обичаје везане за ту прилику (сакупљене локално), или су ученици могли да чују увод и кратку презентацију о покладама и о нашој традицији. Секција је завршена часовима плеса и плесним догађајем (táncház).

Породична обука плеса– Комплексне радионице народног плеса. Организовали смо *Farsangos családi táncházakat* (Покладни породични плес) у Бечеју и Новом Итебеју. Суштина ових породичних обука је да се сви присутни, деца и њихови родитељи, могу забавити у заједничким дечјим играма, да се родитељи укључе у игре, плес, израду ручних радова са децом. Активности су водили народни плесачи из Војводине и локални омладински ансамбли (уз искусније музичаре, ансамбле) у насељима где нема прилика за организовање плесова, тј. ради промоције. Осим плеса, присутни су се упознавали са народном музиком и традицијом, повремено смо организовали израду ручних радова за децу и одрасле укључујући локалне помагаче.

Практичне радионице на Учитељском факултету у Суботици. У оквиру народног стваралаштва у образовању, које је покренуто 2021. године, практичне радионице за дечје игре, народну музику и израду ручних радова су реализоване од марта 2022. до краја године на Учитељском факултету на мађарском наставном језику (Одсек за учитеље и васпитаче). За студенте су, а на захтев професора, одржане практичне радионице народне дечје игре и израда рукотворина.

Курс за израду (плетење) корпи од прућа. Свако насеље у Војводини је некада имало врсне корпаре, а корпари из Мартоноша, Апатина и Кикинде су својом понудом стекли

углед широм земље. Занат плетења корпи се развио од кућне радиности до малих произвђача, а касније су формиране и задруге. Курс у трајању од 64 сата, који су заједнички организовали Мрежа Дома традиције Војводине и ЗЗКВМ, састојао се од 3 сусрета: у фебруару и марту смо одржали по један викенд курс, а курс је завршен у Domus Pacis Lelkigyakorlatos és Közösségi Ház у Хоргошу, 9–13. августа у петодневном занатском кампу.

Обука грнчара. Курс је почео у марту 2022, у новој радионици коју смо развили са Рукотворилачким удружењем Розета. Предавач је овога пута била магистар примењене уметности – народни грнчар Андреа Барчаи.

Обука за водитеље група изворног певања из Војводине. Од марта 2022. године покренули смо 6 одговарајућих курсева за водитеље група изворног певања. У оквиру циклуса обуке прво предавање су одржали чланови породице Чизмадиа, теме којима су се бавили су народне песме, народни обичаји, народне ношње и историја насељавања Купусине. Вође локалне групе изворног певања „Крајцарка“, добитници награде Бодор Анико, већ више од 20 година воде традиционалну певачку групу, а од 1970-их истражују и сакупљају духовне вредности Купусине. Њихова ћерка Ана је завршила за професора изворног певања на Музичкој академији Франц Лист (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem), а тренутно је професор изворног певања у Dugonics András Alapfokú Művészeti Iskola у Сегедину.

Дур-мол сусрет младих и музичара почетника Војводине. У марту је домаћин догађаја било Тотово Село, у априлу Нови Кнежевац, у јуну Телечка, затим Панчево у октобру и Мол у новембру. Сваки сусрет је одлична прилика за упознавање и представљање младих музичара. Млади су учествовали у групним инструменталним сесијама, где су упознали локалне народне песме и њихове карактеристике. На крају дана је уследио заједнички наступ, на којем су млади могли да се са по једном нумером представе једни другима, својим родитељима и становницима насеља.

Светски дан приповедања. Од 16 до 20.03.2022. године поводом Светског дана приповедања причале су се приче и у Лудашу и Скореновцу. У Лудашу су Река Сабо и Агнеш Сабо у вечерњим сатима организовале приповедања, којима су присуствовали и приповедачи и предавачи Северне Бачке. Илдико Барањи из Доца, Мађарска, прихватила је наш позив. Маргит Јо Ђулвес се бавила млађим учесницима у Скореновцу, причала је приче деци вртићког узраста.

Телевизијска емисија Az Üveghegyen túl („Иза стаклене планине“). У сарадњи са Панон РТВ-ом је у априлу почело снимање емисије „Üveghegyen túl“ („Иза стаклене планине“). Војвођанске народне бајке и преношење прича уживо организованог вртићкој групи и млађим ученицима основних школа. Прво су Река Сабо и Саболч Нађ Абоњи причали приче у вртићу Вацкор у Суботици, а затим у мају у основној школи у

Купусини, Иштван Толди. Снимање је настављено у септембру, када је почела настава у школама. Панон РТВ је снимљени материјал емитовао током адвентског периода.

Концерт Tükrös zenekar на Средњошколском такмичењу народног стваралаштва, 7. априла 2022. године, у Темерину. Такмичење народне музике и народних игара средњошколске омладине Војводине одржано је 34 пута у Темерину. Број заинтересованих веома варира, али се у последњих 5-6 година поново пријавило више од четрдесет људи. То је захваљујући садржају који мрежа пружа сваке године. Tükrös zenekar је узоран међу данашњим извођачима народне музике у свом аутентичном, али моћном извођењу гудачке народне музике.

Вишебојни отисак бубња са индиго бојењем. Од маја до јула заљубљеници индиго бојења сусрели су се у 3 наврата. Серију радионица су одржали мајстори народне уметности Мари Нађ и Иштван Видак, са гостујућом инструкторком Илоном Меде у Сенти. Поред наше мреже и ЗЗКВМ, организатори радионица је и Рукотворилачко удружење Розета.

Hetedhét Hatvan Népmesefesztivál (Фестивал приповедања народних прича Седамдесет Хатван). 10-12.06.2022, Хатван. Добитници средњошколских награда на Такмичењу у приповедању народних прича Калмањ Лајош освојили су као специјалну награду наградно путовање на Hetedhét Hatvan Népmesefesztiválra (Фестивал приповедања народних прича). Млади приповедачи Тибор Ковач, Петер Молнар и Викториа Калочи добили су прилику да се представе на фестивалу. Шегрти приповедача су стекли много искуства током причања, много им је значило што су могли да причају приче у публици коју не чине „такмичари“, већ љубитељи прича и културе. Поред тога, могли су да посматрају различите технике приповедања. Као позитивну повратну информацију, истакли су да је добро припадати заједници која јача њихову страст према причама. Било је лепо видети њихов развој и напредак, када су се отворили, причали су приче са великим ентузијазмом и могли су лепо да разраде причу.

Gyöngyösbokréta és Durindó kísérőrendezvényei (Gyöngyösbokréta и Durindó – пратећа манифестације). Манифестација са дугом традицијом одржана је 11-12. јуна 2022. године на Палићу. Неке од пратећих програма фестивала организовала је Мрежа дома традиције Војводине (Hagyományok Háza Hálózat Vajdaság). Két szál pünkösdrózsa - Жофија Т. Бекешапати одржала је радионицу филцања у духу Педесетнице, а грнчарску радионицу је држао Петер Ожвар млађи. Организовали смо преношење прича уживо - приповедање на тераси Вигадоа, у два круга, преподне су учествовали победници такмичења у приповедању народних прича Лајош Калмањ: Виола Салаи и Николета Салаи, док су поподне Тибор Ковач, Тимеа Ковач и Иштван Молнар причали приче. Сваке године фестивал обогатимо и изложбом, ове године смо поставили изложбу под називом Kupuszinai köténydíszek újragondolva („Поново осмишљени орнаменти

напрегачама из Купусине“) на тераси Вигадоа. Ово је изложба направљена од креација групе за израду ношњи МДТВ.

Концерти оркестра BorFolk zenekar. BorFolk Zenekar из Будимпеште је одржао концерте у Темерину и Сенти. Музичко вече у Темерину одржано је на отвореном, на летњој позорници Завичајне куће војвођанских Мађара Тајхаз, 17. од 20 часова. Оркестар је извео песме Шандора Петефија о забави и љубави обрађене у стилу народних песама. Следећег поподнева наступили су на малој сцени Фестивала Цветања Тисе у Сенти, где су извели многе песме везане за вино, с обзиром да се место одржавања налазило у фестивалској улици Вина.

Камп Алмариум, Кишчес. 27. јун - 2. јул 2022. године. Војводину су у овогодишњем кампу Алмариум представљале Ана Серда Кишимре, Леа Ледењак, Кристина Ваш, Чила Важоњи, Ержебет Кормањош, Марта Ронто, Валериа Фодор Лукач, Јанош Тополчањи, Бела Мичик и Каролина Пади Ковач.

Камп народних заната. У периоду од 9. до 13. августа 2022. године одржали смо наш веома успешан камп на Хоргошу, у Domus Pacis Ferences Lelkigyakorlatos és Közösségi Házban (Дом духовне праксе и заједнице Домус Пацис Ференцес). Примарни циљ кампа било је стварање, преношење знања о народним занатима, стицање основа и проширивање постојећих знања. Кандидати заинтересовани за традицију и народну уметност учили су о осликавању намештаја, ткању на дрвеном раму, изради ужади, ткању простирки и туше ткање, плетење корпи, филцању, а такође су на радионицама кампа правили сопствене штампарске пресе.

Útravaló (Понеси на пут) 2. - народне дечје игре и народни плесни покрет - акредитована обука за васпитаче у вртићима. 14-15.10.2022, Сента, Основна школа Петефи Шандор. Након успешне пријаве за акредитацију, по први пут смо били у могућности да организујемо даљу обуку за васпитаче у вртићима. Пријавило се 30 васпитачица из 16 вртића у 14 насеља, са целог подручја Војводине. У првој фази нашег циклуса обука, предавачи су обрадили теме народних дечјих игара и народних игара. Циљ нам је био да пренесемо пуно практичног знања и искуства васпитачима, који ће у свом свакодневном раду и активностима моћи да унесу и користе елементе народне културе, дечјих игара, народне музике, покрета народних игара, елемената народног заната користећи нови облик рада заснован на пројекту.

Промоција књиге - Székely varrottas mintakincsörökség (Наслеђе шивеће шаре Секел). У Мађарском културно – уметничком друштву „Петефи Шандор“ у Панчеву је 16. октобра 2022. године одржана промоција књиге која документује узорке шаблона блага Марије Ереш из Војловице. Поред ауторке, везиље Марије Ереш, о књизи су похвално говориле етнограф и музеолог Агнеш Нађ Абоњи и етнограф Чила Важоњи Решоцки, библиотекар ЗЗКВМ. Публикација која представља рад Марије Ереш, као и

шаблоне за вез из Подунавља које је она не само пригрлила са љубављу, већ и лепо израдила својим рукама, објављена је у сарадњи са Домом традиције, Мрежом дома традиције - Војводина, Културним савезом војвођанских Мађара, Мађарским националним саветом и Заводом за културу војвођанских Мађара и Мађарским културно - уметничким друштвом „Петефи Шандор“ из Панчева.

Сертификација предмета народне примењене уметности. У октобру смо по четврти пут организовали сертификацију предмета народне примењене уметности. Пријаве су поднела укупно 32 ствараоца, 86 предмета је квалификовано од стране Комисије, 22 предмета су одбијена од стране жирија, 15 предмета су постала традиционална ремек дела, 14 традиционалних уметничких дела, 8 модерних ремек дела, 25 модерна уметничка дела и 2 предмета су додата у категорију поклон предмета - сувенира. Након приватног жирирања, сутрадан смо одржали отворени, стручни дан, већина чланова жирија је учествовала на манифестацији, али је било и уметника који још размишљају о класификацији својих предмета.

Теоријска и практична обука за напредне фрулаше. Обуку смо одржали 13. новембра 2022. године у Ади, у седишту Друштва за негу традиција „Вадвират“, јер се ово удружење последњих година бави чобанском фрулом, а многи чланови наступају на сцени као фрулаши солисти. Тренутно на нашим просторима не постоји масовни народни фруларски покрет, али бисмо желели да то променимо овим и сличним обукама.

Обука вођа тамбурашких оркестара. У новембру смо позвали вође тамбурашких састава и чланове оркестара који делују у Војводини у Чантавир на скуп под називом Szárazfa lelke („Душа дрвета“). Обуку је одржао Габор Ередич, вођа Вујичић оркестра добитника награде Кошут, наглашавајући могућности и потенцијал породице инструмената.

Ricsaj (Галама) – Сусрет са народном уметношћу. Војвођански инструктори фолклора, народни плесачи, музичари, приповедачи и занатлије одржали су презентације и радионице за децу у оквиру програма Ricsaj (Галама) – Сусрет са народном уметношћу. Радионица се одвијала истовремено за две старосне групе: вртићки узраст и за школску децу.

Традиција у моди. Предавање и радионица. Од 24. до 25. новембра 2022. године у Дому стваралаштва у Сенти, организовали смо овај веома занимљив програм. Népművészeti Egyesületek Szövetsége (Савез народних уметничких друштава) и Фондација Река Дарида покренули су заједнички програм обуке у сарадњи са Заводом за културу војвођанских Мађара и Војвођанском мрежом дома традиције, под називом Традиција у моди. Мелинда Молнар-Мадарас, креаторка брэнда Меуке, била је наш гост говорник. За своје креације креаторка инспирацију налази у народној уметности,

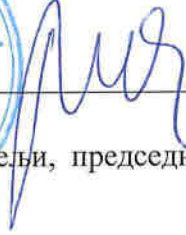

иако се бави дизајном модерне одеће, а такав начин размишљања је покушала да пренесе и на полазнике радионице.

Отварање изложбе на крају године и свечане радионице. Публику су на отварању изложбе поздравиле песме из Чоке у извођењу певачице изворних народних песама Соње Сабо. На изложби су представљени резултати овогодишњих занатских курсева, бирали смо само радове рађене на дужим курсевима, иако су се и у радионицама и занатском кампу рађала права чуда.

Сента, 24. март 2023.

Наидор Ујхељи, председник ЗЗКВМ